

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Студенттер мен жас ғалымдардың
«ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ БІЛІМ - 2014» атты
IX халықаралық ғылыми конференциясы

IX Международная научная конференция
студентов и молодых ученых
«НАУКА И ОБРАЗОВАНИЕ - 2014»

The IX International Scientific Conference for
students and young scholars
«SCIENCE AND EDUCATION-2014»

2014 жыл 11 сәуір
11 апреля 2014 года
April 11, 2014

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
Л.Н. ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУРАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ**

**Студенттер мен жас ғалымдардың
«Ғылым және білім - 2014»
атты IX Халықаралық ғылыми конференциясының
БАЯНДАМАЛАР ЖИНАҒЫ**

**СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ
IX Международной научной конференции
студентов и молодых ученых
«Наука и образование - 2014»**

**PROCEEDINGS
of the IX International Scientific Conference
for students and young scholars
«Science and education - 2014»**

2014 жыл 11 сәуір

Астана

УДК 001(063)
ББК 72
Ғ 96

Ғ 96

«Ғылым және білім – 2014» атты студенттер мен жас ғалымдардың IX Халықаралық ғылыми конференциясы = IX Международная научная конференция студентов и молодых ученых «Наука и образование - 2014» = The IX International Scientific Conference for students and young scholars «Science and education - 2014».
– Астана: <http://www.eni.kz/ru/nauka/nauka-i-obrazovanie/>, 2014. – 5831 стр.
(қазақша, орысша, ағылшынша).

ISBN 978-9965-31-610-4

Жинаққа студенттердің, магистранттардың, докторанттардың және жас ғалымдардың жаратылыстану-техникалық және гуманитарлық ғылымдардың өзекті мәселелері бойынша баяндамалары енгізілген.

The proceedings are the papers of students, undergraduates, doctoral students and young researchers on topical issues of natural and technical sciences and humanities.

В сборник вошли доклады студентов, магистрантов, докторантов и молодых ученых по актуальным вопросам естественно-технических и гуманитарных наук.

УДК 001(063)
ББК 72

ISBN 978-9965-31-610-4

©Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті, 2014

Мүмкіншілігі шектеулі балалар тәрбие мәселесін әлеуметтік жағдай тұрғысынан қарау керек. Мүмкіншілігі шектеулі балалардың әлеуметтік тәрбиесінің негізі оның табиғи жетіспеушілігін - әлеуметтік жолмен толықтыру әдісі - бірден-бір ең дұрыс жол. Әлеуметтік жұмыскердің міндеті мүмкіншілігі шектеулі балалардың жан айқайын қоғамға жеткізу, яғни мүмкіншіліктің шектелуінің себептерін анықтап, олардың отбасындағы қарым-қатынастарын дамытып, дені сау, мүмкіншілігі бар балалармен араласуына жағдай туғызу.

Қолданылған әдебиет

1. Коккөзева К.Ш. Әлеуметтік жұмыстың негіздері. Оқу құралы - Алматы 2010-52 бет.
- 2.«Бала құқықтары туралы Конвенция» БҰҰ, 1989 ж.
3. Кемтар балаларды әлеуметтік және медициналық-педагогикалық түзеу арқылы қолдау туралы ҚР Заңы. – Астана.-2002ж.
4. Социальная работа с инвалидами : учебное пособие / коллектив авторов ; под ред. Н.Ф. Басова. — М. : КНОРУС, 2012. — 400 с. — (Для бакалавров).

УДК: 364.6:331.538 – 053.81

ЖОО БІТІРГЕН ЖАСТАРДЫҢ ЖҰМЫСҚА ОРНАЛАСУ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Кенжетаева С.С.

samal_beautifulllady@mail.ru

Қазақстан, Астана, Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ, Әлеуметтік жұмыс мамандығының

3 курс студенті

Ғылыми жетекшісі – Исахова Г.Д.

Астана қаласының Жастар саясаты мәселелері басқармасының келтіріп отырған дәйектеріне сүйенсек, қала халқының басым бөлігін жастар құрайтынын растап отыр. Демек, қала халқының басым бөлігі еңбекке жарамды жастар. Бұл біздің жас мемлекетіміздің алдағы қойған стратегиялық мақсаттарын жүзеге асыруға қолданылатын басты ресурс деген сөз. Ал, біз осы ресурсты қаншалықты ел игілігіне жарата алып отырмыз? Өзге аймақтарды айтпағанда бір ғана Астана қаласында оңалту, әлеуметтік, мәдени, ғылыми, еңбек, саяси, жан-жақты даму, интеллектуалды қабілеттерді дамыту, патриоттық сияқты салаларда 66 жастар ісімен айналысатын ұйым бар екен. Сонымен қатар, колледждер мен кәсіптік білім беретін мекемелерді қоспағанда 15 ке жуық ЖОО бар. Мұның бәрін жіпке тізгендей қылып айтып отырғанымыздың өзіндік себебі де жоқ емес. Өйткені, біздегі жастар ұйымдарының атқарып отырған жұмыстары мерекелік іс шаралар, сондай-ақ, әртүрлі акцияларды жүзеге асыру аясында ғана шектеледі. Жоғарыда атап өткендей, білім беретін оқу орны қаншалықты көп болса, соншалықты түлекті ұясынан ұшырады деген сөз. Бітірген түлектердің бәрі дерлік ауылға немесе өзге облыстарға барып жұмысқа орналасып кетеді деу тағы қисынсыз. Себебі әр облыста ЖОО-дары жыл сайын өз түлектерін жаңа өмірге бағыттауы белгілі. Көптеген жаңа иновациялар жүзеге асырылып, жан-жақтан еңбек ресурстары тартылып жатқан Астанадан жұмыс табылмаса, тұрақты кадр сабақтастығы үзілмей отырған облыстарда жаңа бітірген тәжірбиесіз жас маман үшін жұмысқа орналасу ықтималдылығы өте төмен. Бұл бұрыннан келе жатқан мәселе деп айтуға да келмейді. Себебі, Кеңестік кезеңде түлектерді жолдама арқылы жұмысқа орналастыру үрдісі болған. Соның нәтижесінде жұмыссыздық туралы статистикалық мәліметтер бүгінгідей проблемалық деңгейге жетпеді. [6., 35]

Еліміз Тәуелсіздігін алып, еңсемізді тіктеген тұста жастар ғана емес, орта буынның да арасына жұмыссыздық індеті тарағаны белгілі. Ал, кәзір ше? Тоқсаныншы жылдардағыдай

экономикалық құлдырау етек алып тұрған тұстан өттік емес пе? Демек, бізде жастарды жұмыспен қамтитын сапалы бағдарламалар жүзеге асырылып жатқан жоқ. Кеңестік кезеңде жастарды жолдама арқылы жұмысқа орналастырғанын айттық. Соның баламасы ретінде 2009 жылы «Дипломмен ауылға» бағдарламасы қолға алынғаны белгілі. Еңбек нарығындағы жастар мәселелері өздерінің күшімен шешілмейтін нәрсе. Соған сәйкес, біздің мемлекетімізде бұл мәселелерді шешуге түрлі «Жастар саясаты» туралы концепциялар мен «Қазақстан Республикасының мемлекеттік жастар саясаты» туралы 2001 жылдың 23 қаңтарында шыққан заңы қызмет атқарады. Бұл заң жастардың жұмыссыздығы мен оларды жұмыспен қамту сұрақтарын шешуде маңызды орын алады. Бұл бағдарламаның басты мұраты - ауылды жас кадрлар арқылы көшке ілестіру болды. Нақты мәлімет бойынша кәзіргі таңда 20 мыңнан астам жас маман ауылға жұмысқа аттанғаны белгілі. Айта кетейік, бағдарламаға сәйкесінше жас мамандарға: 124 632 теңге сомада біржолғы көтерме жәрдемақы төлеу; Тұрғын үй сатып алуы үшін әлеуметтік қолдау — 2 187 984 теңге он бес жыл мерзімге 0,01% пайыздық мөлшер бойынша бюджеттік несие беру; ауылдық елді мекендерде орналасқан әлеуметтік сала ұйымдарының қызметкерлеріне 25 пайыздан кем емес мөлшерде көтеріңкі лауазымдық жалақы (тарифтік ставкалар бойынша) тағайындау жағдайлары қарастырылған. Бұл әрине, ешқандай тәжірибесі жоқ, қалада оқу бітіріп сандалып жүрген кейбір жастарға жақсы мүмкіндік. Тағы бір көп насихатталса да қолдау таппай жатқан бағдарламалардың бірі 2012 жылдан бастап «Жұмыспен қамту - 2020» бағдарламасы аясында жүзеге асырылып отырған «Жастар практикасы» жобасы. Бұл бағдарлама енді ғана оқу орнын бітірген жастарға жұмыс тәжірибесін жинақтау мақсатында іске асыратын еңбек қызметінің түрі ретінде жүзеге асырылып отыр. Бұл да жастар үшін бір мүмкіндік деп ойлауымыз мүмкін. Бірақ, бағдарламалардың әлі жетілдіруді қажет ететін шикі тұстары таразының басын үнемі кері тартып отырады. Өйткені бұл бағдарлама арқылы тәжірибе жинау үшін жұмысқа орналасасыз. Алатын 18000 теңге көлеміндегі еңбекақыны айтпай-ақ қойғанның өзінде жұмыс берушімен келісімшартыңыздың мерзімі 6 айдан аспайды. Ал, одан кейін қайда барады жас маман?! Кез-келген мекеме аз дегенде екі жылдық жұмыс тәжірибесі болғанын талап ететіні белгілі. Демек, бұл бағдарламалар жастардың жұмыссыздығын шешпек түгілі цифрлық мәліметтерді азайта да алмайды. Әрине, еңбек нарығында жақсы маман болса ары қарай өз жолын табатынына күмән келтірмейміз. Ал, ел тұрғындарының 66 пайызы баспанаға мұқтаж екенін ескерсек, кез-келген жас маман біз жоғарыда келтірген еңбекақыға жұмыс жасауы сұрақтар туындатады. Қазіргі уақытта жастардың 50% тұрақты жұмыстары жоқ, сондай-ақ мекемелердегі кадрлық қысқартулар кезінде, ең бірінші тәжірибесі жоқ жастар нысанаға ілінетінін ескерсек, жоғарғыдағы көрсеткіш біршама өсетіндігі белгілі. [1.,3]

Жас кадрларды мемлекеттің ресурсы ретінде пайдалана алмасақ жаһандану үрдісіне ілесуіміз мүмкін емес. Бұл проблема бірнеше бағдарламалар арқылы шешілмейді. Біздегі саны бар да сапалы іс жасамай отырған Жастар ұйымдары жоқ дегенде жылда ұтып алатын тендерлерін ақтап мекемелермен келіссөздер жүргізіп, жастардың жұмысқа орналасуына септігін тигізу керек. Ал, аталмыш ЖОО дары нарықта сұранысқа ие мамандықтарды оқыту қажет. Өйткені білім беру жүйесі дұрыс еместігінен еңбекпен қамтитын мекемелерден ешқандай ұсыныс болмайды. Ал, жастардың мақсаты еңбек нарығымен толыққанды маман ретінде біте қайнаса алатындай білім алып шығу болмақ. Сондай-ақ жастардың еңбек етуіне кедергі жасайтын мәселе — олардың ЖОО-да оқу кезінде, сапалы толық тәжірибенің жетіспеуінде; қазіргі еңбек нарығындағы кәсіби мамандардың қажеті жоқтығы туралы ақпаратпен қамтылмауы және оның объективті бағаланбауында; алған кәсіби білімнің қазіргі талаптарға сәйкес келмеуі; мемлекеттік жастар саясатының қолдауы жоқтығында; көптеген шет елде оқып бітірген жас мамандардың қажетсіздігінде. Әрине, жастарды жұмыспен қамту жөніндегі жиналған мәселелердің бәрін мемлекеттің немесе әлі де қайта қарастыруды қажет ететін заңдарға міндеттеп қоя алмаймыз. Өйткені статистикалық мәліметтерді беріп отырған агенттіктердің цифрларының өсуіне мектеп бітірген жастардың

мамандық таңдауда жіберетін қателіктері де әсер етпей қоймайды. Демек, мектеп жасынан бастап нарықтың талап ететін мамандықтарын жастарға жиі насихаттап отыру қажет. [7., 46]

Халықаралық еңбек ұйымы әлем елдерінің үкіметтерін жұмыс орнын ашу мәселесін «ең басты мақсат» деп қарастыруға шақырады. Сондықтан да дағдарыс деңгейіне жеткен жастар арасындағы жұмыссыздық мәселесі жұмыс орнын ашу мен шешім шығару процесіндегі басты мақсатқа айналып, жеке меншік секторындағы инвестиция айтарлықтай дамыса ғана бұл мәселе шешілуі мүмкін. [4., 4]

Жастар арасындағы жұмыссыздықтың ғаламдық деңгейі 12,7%-ды құрады, дүние жүзіндегі жұмыссыз жастар саны 4 млн адамға артқан. Еліміздегі жағдай әлдеқайда жақсы. Бірақ 2012 жылдың 4 тоқсанындағы жұмыссыздық деңгейі 5,4 %-ды, жастар арасындағы - 3,9%-ды құрады. [2., 1.]

«Жастарды еңбекпен қамтуға Жұмыспен қамту-2020 бағдарламасында ерекше көңіл бөлінеді. Демек, бағдарламаның шамамен 60% қатысушылары – бұл жастар екен. [3., 2]

Біздегі жұмыссыздық, жалпы алғанда жұмыссыздық жұмыс күштерін резервациялайтын қойма рөлін атқарады. Өртүрлі құрылымдық өзгерістерге ұшырау салдарынан пайда болған артық жұмыс күші, әрине, белгілі бір уақыттан кейін басқа салаларды меңгеру арқылы жұмыс табады. Бірақ сол үшін оларға мемлекет және қоғам тарапынан көмек қажет.

Қарап отырсақ, біздегі жұмыссыздық екі түрлі қарама қайшылыққа кездеседі. Біріншісі кадр тапшылығы болса, екіншісі белгілі бір салаларда оның артықтығы. Осы мәселелер ең бір шешімі қиын мәселелер, дегенмен, оны да жоғарыда айтылған үлкен қоғамдық өзгерістер шешеді.

Біз, Елбасымыз Н. Назарбаевтың «Жастар – еліміздің болашағы»- деген сөзін әрдайым басшылыққа алып отыруымыз керек. Себебі біздің жас мемлекетіміздің іргетасының мықты болуы – білікті жас мамандардың атқаратын ісінде екені анық. Біз сол жастарды бүгіннен бастап еліміздің әлеуметтік, экономикалық және саяси істеріне араластырып, қанаттарын қатайта беруіміз қажет. Өркениетті елдің өрісі тәлімді ұрпақ сабақтастығымен ғана айқындалады. [5., 1]

Қолданылған әдебиет

1. [www/stat.kz](http://www.stat.kz)
2. http://www.edu.gov.kz/yzmeti/azastanday_zhastar_sajasaty/
3. http://www.tzz.kz/kaz/sotsialnaya_politika/molodezhnaya_politika/
4. http://www.akorda.kz/kz/page/zhastar-sayasaty-zhonindegi-kenes_1342004867
5. <http://baq.kz/>
6. Общая теория денег и кредита: Учебник / Под ред. Б.Ф Жукова. – М: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995
7. Экономическая теория под ред. В.Д. Камаева. М.: 1999

УДК.316.48:37.013.42

ЖЕТІМДЕРМЕН ӘЛЕУМЕТТІК ЖҰМЫС

Қосалы .Б.Е.

ҚарМУ, 4 курс студенті, Қарағанды қаласы
madina0510@mail.ru

Ғылыми жетекші – М.Б. Алпысбаева

Қазақстан Республикасында білім берудің ұлттық моделін жасау және дамыту жайындағы құжаттарда, білім беру жүйесін модернизациялауға арналған тұжырымдамаларда